

For whom the bell tolls

Beschrijving

Het gedicht "For whom the bell tolls" waar ik onlangs opstuitte, is van de Engelse dichter John Donne (1572 - 1631) en was oorspronkelijk proza in zijn *Devotions Upon Emergent Occasions, Meditation XVII*:

No man is an island,
Entire of itself.
Each is a piece of the
continent,
A part of the main.
If a clod be washed away by
the sea,
Europe is the less.

As well as if a promontory
were.
As well as if a manor of thine
own
Or of thine friend's were.
Each man's death
diminishes me,
For I am involved in mankind.

Therefore, send not to know
For whom the bell tolls;
It tolls for thee.

"For whom the bell tolls" van John Donne in mijn vertaling

Niemand is een eiland,
Geheel van zichzelf.
Elk is een stukje van het continent,
Een deel van het geheel.
Als een kluit door de zee wordt weggespoeld,
Is het ten koste van Europa.

Of ten koste van een voorgebergte.
Of ten koste van uw eigen landhuis
Of dat van uw vriend.
De dood van elk mens vermindert mij, want ik ben betrokken
bij de mensheid.

En weet daarom niet
Voor wie de klok luidt;
Hij luidt voor u.

John Donne

John Donne (1572 – 1631) was katholiek in een tijd dat dat illegaal was in Engeland. Om die reden onderging hij voortdurende vooroordelen en intimidatie. *Koningin Elizabeth I* vervolgde de katholieken en wierp zich op als verdediger van de Kerk van Engeland die haar vader *Hendrik VIII* gesticht had. *King James I*, die haar opvolgde, tolereerde weliswaar het katholicisme maar adviseerde Donne toch om, wilde hij carrière maken, zich tot de Kerk van Engeland te bekeren.

John Donne (1572-1631)

Al vroeg in zijn leven verdiende John een reputatie als een playboy en verkwister, maar op 25-jarige leeftijd werd hij verliefd op *Anne More*. Ondanks de minachting van haar vader trouwde het paar, kreeg een dozijn kinderen en John werd een toegewijde familieman. Zijn carrière-uitstapjes omvatten rechten, diplomatieke dienst en kerkleiderschap, maar hij wordt het best herinnerd als de oprichter van een groep die de *Metafysische Dichters* wordt genoemd. En dat terwijl er in de 17e eeuw helemaal geen georganiseerde groep is geweest die zichzelf zo noemde. De term is afkomstig van *John Dryden* en *Samuel Johnson*.

Typisch aan de metafysische stijl zijn onder meer: ongewone rijmschema's, dubbelzinnigheid, verrassende en soms bizarre metaforen en *conceits* (vondsten die je als lezer op het verkeerde been zetten).

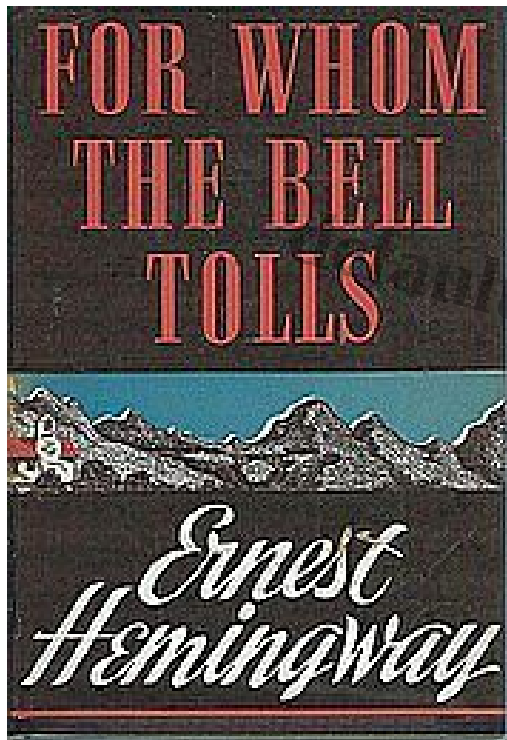
Donnes poëzie betekent een radicale breuk met de vroegere *Elizabethaanse* poëzie. Hij rebelleert tegen de gepolijste verzen en bloemrijke taal van zijn voorgangers, en tegen de hele conventionele beeldentaal waarvan een 16e-eeuws dichter zich toen moest bedienen. Bovenal schitteren Donnes gedichten door spitsvondigheid, het met logica en absurde analogieën uitwerken van een argument.

Zijn taalgebruik is voor zijn tijd ook onconventioneel. Ruwe taal schuwt hij niet. Daarnaast put hij voor de termen die hij gebruikt uit zijn kennis van verschillende wetenschappen van zijn tijd, waaronder astronomie, astrologie, alchemie, geografie, theosofie en filosofie. Natuurlijk gebruikt hij soms ook, als advocaat, wettelijke terminologie. In een versregel uit *To His Mistress Going to Bed* (- O my America! my new-found-land -) blijkt Donnes interesse in geografie. Donne vergelijkt hierin het lichaam van zijn geliefde met Amerika, een nog te ontginnen gebied. De achterliggende gedachte zal duidelijk zijn.

Populair tijdens zijn leven, daarna jarenlang afgedaan als inferieur omdat het zo anders was dan de andere poëzie uit zijn tijd, wordt het werk van John tegenwoordig als briljant beschouwd en zijn invloed op de literatuur legendarisch.

Ernest Hemingway

Ernest Hemingway hielp om de uitdrukking *“For whom the bell tolls”*• gemeengoed te maken toen hij ervoor koos om het te gebruiken voor de titel van zijn, in 1940 gepubliceerde, boek over de Spaanse burgeroorlog.

Omslag van de 1e editie

Hemingway verwijst terug naar *“voor wie de klok luidt”* en naar *“niemand is een eiland”* om zijn gevoelens van solidariteit met de geallieerden uit te drukken.

Er was in die tijd een sterk gevoel onder veel intellectuelen over de hele wereld dat het een morele plicht was om het fascisme te bestrijden. Men was bang dat het wereldwijd wortel zou schieten als het niet werd tegengegaan. Deze opvatting kreeg later stem in het bekende gedicht *First They Came for the Jews*, toegeschreven aan pastoor Martin Niemöller:

*Eerst kwamen ze voor de Joden
en ik sprak me niet uit
omdat ik geen Jood was.*

*Toen kwamen ze voor de communisten
en ik sprak me niet uit
omdat ik geen communist was.*

Toen kwamen ze voor de vakbondsleden
en ik sprak me niet uit
omdat ik geen vakbondsman was.

Toen kwamen ze voor mij
en er was niemand meer om voor mij te spreken.

Hemingway paste zijn roman aan als scenario voor de succesvolle film uit 1943 met dezelfde titel. Gary Cooper en Ingrid Bergman hadden daarin de hoofdrollen en de film werd geregisseerd door Sam Wood.

Een Japanse poster voor de film uit 1943 â?? ze hadden de lading van de film blijkbaar niet goed begrepen

De film werd genomineerd voor negen Academy Awards, waaronder die voor Beste Film, Beste Acteur en Beste Actrice; maar alleen de Griekse actrice *Katina Paxinou* won een Oscar voor haar vertolking van Pilar. In 1988 werd de film opnieuw uitgebracht met scÃˆnes die uit de oorspronkelijke release waren geknipt.

Constantijn Huygens, bewonderaar van John Donne

Constantijn Huygens (1596-1687) was een Nederlandse dichter, diplomaat, geleerde, componist, architect en polyglot. Op zijn tweeÃ«ntwintigste begon zijn spraakmakende internationale leven. Hij studeerde aan Oxford en Cambridge. Hij speelde luit voor *King James* die hem uiteindelijk ook heeft geridderd. Hij nam deel aan diplomatieke missies. En hij pleegde bijna zelfmoord toen hij de torenspits van de kathedraal van Straatsburg beklom.

In Engeland sloot hij vriendschap met *Francis Bacon* (die de moderne wetenschappelijke methode ontwierp) en de dichter *John Donne*. Zijn respect voor Donne kleurde zijn leven en ook dat van zijn zoon Christiaan.

Constantijn Huygens eerde Donne door zijn gedichten te vertalen. Als je de complexe stijl van Donne kent, weet je dat dat geen sinecure was, maar Huygens was toen de belangrijkste dichter van

Nederland.

Een voorbeeld van een gedicht(je) van Constantijn Huygens:

*Pier liep my tegen â??t lyf, en wou geen stroo-breed wycken;
Hy sei, â??t en lust hem niet voor yder geck te strycken;
Maer, seid ik, dat lust my,
En trad van â??t sandpad af en liet den geck voorby.*

Datum aangemaakt

2023/05/12

default watermark